

Mgr. Eliška Olšáková
předsedkyně, poslankyně PSP ČR

Praha, 8. dubna 2024
č. j.: 045-SMS ČR-2024

Vážený pane předsedo vlády,

jako organizace zastupující zájmy obcí se znepokojením sledujeme veřejnou diskusi probíhající především v médiích o efektivitě hospodaření místních samospráv vycházející z materiálů Národní ekonomické rady vlády (NERV). Z povahy věci se jedná o velmi útržkovité informace, které postrádají provazbu na zdroje a odborné podklady.

V minulém roce se např. v médiích objevil návrh na zakotvení minimálního počtu obyvatel obce na 1000 obyvatel a sloučení menších obcí do celků splňujících tuto hranici, které by mělo údajně přinést úsporu veřejných prostředků ve výši 10 mld. Kč.

Na konci ledna pak NERV předložil návrh 37 prorůstových opatření, mezi nimiž je mj. podpora využití finančních prostředků ležících na účtech obcí a krajů k potřebným investicím, a to např. alokací části prostředků rozpočtového určení daní do zvláštního fondu.

Uvedené úvahy tak, jak jsou doposud představeny ovšem do značné míry ignorují realitu fungování obcí v systému české veřejné správy. Zejména pro rozvoj venkovských lokalit je velmi důležitá detailní místní znalost území ze strany volených představitelů. Ti na menších obcích vykonávají svou činnost za minimální odměnu nebo (v případě řadových zastupitelů v drtivé většině) bez nároku na odměnu, čímž naopak nezanedbatelnou část veřejných prostředků šetří.

Obce i kraje vykonávají též státní správu v přenesené působnosti, přičemž příspěvek poskytovaný ze státního rozpočtu na její výkon ani zdaleka nepokrývá vynaložené náklady.

Zodpovědné hospodaření obcí, které se z podstaty nemohou zadlužovat s takovou lehkostí jako stát, je podle našeho přesvědčení nutné ocenit, nikoliv kvůli němu na obce útočit a vymýšlet mechanismy, jak je naspořených finančních prostředků zbavit.

Jak jsem již uvedla, ze zveřejněných výstupů není jasné, jaké podklady NERV vedly k formulaci výše zmíněných opatření. Zdvořile Vás proto žádám o sdělení, z jakých materiálů a jakých informací vychází tvrzení NERV, že stanovení minimální hranice počtu obyvatel obce na 1000 obyvatel přinese úsporu veřejných prostředků ve výši 10 mld. Kč. Zároveň bych ráda také podrobněji znala diskutovaný návrh na využití finančních prostředků uspořené obcemi a kraji k investicím ve prospěch jiných subjektů, abychom se mohli s daty a propočty seznámit a zaujmout k výstupům odborné stanovisko.

Vážený pane předsedo vlády,

nepovažujeme za optimální, že ačkoliv NERV opakovaně vznáší návrhy týkající se územních samosprávných celků, není patrně žádný z jeho členů odborníkem na místní samosprávu ani nemá širší zkušenost s praktickým fungováním obcí a krajů. Domníváme se, že by bylo účelné NERV expertem (či spíše experty) s touto odborností doplnit.

Plně podporujeme snižování deficitu státního rozpočtu a v žádném případě nezavrhujeme racionální změny směřující k efektivitě veřejné správy. Společně s tím však nesmí dojít k ohrožení místního rozvoje nebo k omezení možností politické participace na místní úrovni, která je základem pro identifikaci občanů s veřejnou mocí.

Věříme, že se podaří ve spolupráci NERV a zástupců samospráv formulovat takové návrhy, které pomohou konsolidaci státního rozpočtu, avšak budou respektovat ústavně zaručené právo na samosprávu.

Zcela si uvědomuji Vaši vytíženost, a proto nenavrhuji osobní setkání, nicméně pokud by členové NERV měli zájem, jsme otevřeni společnému jednání nad některými body jimi vydaného doporučení.

V neposlední řadě bych ráda uvedla, že v informační nouzi se nacházíme také v případě tématu, kdy by úspory obcí a krajů měly pomoci státu se státním dluhem. Rádi bychom jako organizace zastupující více než 2400 obcí, jež čelí dotazům novinářů, znali podrobnosti tohoto záměru.

Velice Vám děkuji za Vaši práci i odpověď na tento dopis.

S úctou,

Eliška Olšáková, v.r.
předsedkyně SMS ČR

Vážený pan
prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
Předseda vlády České republiky
Úřad vlády ČR
Nábřeží Edvarda Beneše 128/4
118 01 Praha 1 – Malá Strana
ID datové schránky: trfaa33

Na vědomí:
Ing. Zbyněk Stanjura
Ministr financí

Mgr. Bc. Vít Rakušan
Ministr vnitra